

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4. Vtrum sit exhibenda cruci Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

est quaedam res Christi. Parant mihi Dominum istum retractant, sed magnificavit hic Auctor doctrinam ibi traditam, quoniam crucem illam ut quandam Christi rem per contactum, ibi hyperdulia, hic latria adorandam dixit. Hoc enim patet non esse reuocacionem dicti, quod crux illa ut quaedam Christi res est veneranda, sed magnificacionem illius dum ad hyperdulia ad latriam ascenditur.

Super Quaestione septimaque articulum quintum.

In corpore articulo unica est coclutio, habens duas partes, beata virgo est adoranda non latria, sed hyperdulia. Probatur primo pars negativa. Nulli rei venerabili secundum se, nisi soli Deo debetur latria, ergo nulli purae creaturae rationali, ergo beatae Virgini non debetur latria. Antecedens in illa paritula, venerabili secundum se, excludit & creaturas insensibiles (quales sunt imagines, & crucis, quae non sunt secundum se venerabiles) excludit & humanitate Christi, quae secundum se non est venerabilis, ut res adorata, ut patet ex dictis superius. Ambo enim adoratur latria, ut patet ex antecedentibus, & ideo in latria apponitur hyperdulia, cum dicitur pura creatura. Consequentia prima probatur, quia creatura rationalis est capax secundum se honoris: secunda autem, quia beata Virgo, est pura creatura rationalis Secunda autem pars probatur, quia veneranda est eminentius creaturis ceteris, quae est mater Dei.

In hoc articulo, & specialiter in responsione ad tertium, dubium occurrit, quia non debet esse minoris conditionis res veneranda secundum se & secundum aliud, quam si esset solum veneranda secundum aliud, quoniam venerabilitas secundum se, non est conditio diminuens rationem venerabilitatis: sed beata Virgo si non esset venerabilis secundum se, sed solum rationis Christi, ut dicitur, adoraretur la-

trina non minus quam crux Christi, quia intrinsece fuit illi coniuncta, ergo etiam nunc ut res coniuncta Christo, adoranda est latria, & secundum se ipsam, hyperdulia. Et confirmatur, quia iam dictum est, quod non inueniunt unam & eandem personam adorari duplici adoratione.

Ad hoc dicitur, quod licet venerabilitas secundum se, non distrahatur rationem venerabilitatis, immo est perfectior differentia eius, distrahatur tamen rationem venerabilitatis ratione alterius, ita quod venerabile ratione alterius, distrahatur per venerabile secundum se. Exemplum, per se subsistere non distrahatur rationem entis, sed est perfectior illius modus, sed distrahatur rationem entis in alio, puta, accidentis. Et ideo cum latria inter creaturas debeat soli venerabili ratione alterius, consequens est quod quodcumque creatum est secundum se venerabile, non sit ratione alterius venerabile latria. Et si contra hoc infertur, quod distrahatur ista est vera in essentialibus, non autem in accidentalibus coniunctis, qualiter iunguntur duae rationes adorabilitatis, in una persona, respondeatur, quod nos non sumus oppositum, sed respondemus argumento de conditione distrahente. Ad materiam autem dicimus, cum Auctore in articulo tertio, ad tertium, quod occasio erroris vitanda facit ut rationalis creatura non adoretur, ut imago Dei: & pariter ratione, ut res coniuncta Christo, ne scilicet, motus adorationis sistat in rationali natura secundum se. Quocirca, sicut personam Christi, non nisi latria veneramus, ad evitandum errorem recurrentium ad Christum, ut puram creaturam, ita personam beatae Virginis sola hyperdulia honoramus, ad evitandum errorem eorum, qui latriam terminarent: ad beatam Virginem secundum se. Non enim plebs tantum penetraret, ut N 3 ad-

tria non minus quam crux Christi, quia intrinsece fuit illi coniuncta, ergo etiam nunc ut res coniuncta Christo, adoranda est latria, & secundum se ipsam, hyperdulia. Et confirmatur, quia iam dictum est, quod non inueniunt unam & eandem personam adorari duplici adoratione.

24. Ideoq; mulieribus dixit angelus, Iesum quaeritis Nazarenum crucifixum: non dixit lanceatum, sed crucifixum. Et inde est quod crucem Christi veneramus in qua cumq; materia, non autem imaginem clauorum, vel quorumcumque huiusmodi.

ARTICULVS V.

Primum mater Christi sit adoranda adoratione latriae.

AD QUINTVM sic proceditur. Videtur quod mater Dei sit adoranda adoratione latriae. Videtur enim idem honor esse exhibendus matri regis, & regi, unde dicitur 2. Reg. 2. quod positus est thronus matri Regis, quae sedit ad dexteram eius. Et Aug. dicit in serm. de Assumptione, *Thronum Dei, & thalamum Domini caeli, atq; tabernaculum Christi dignum est ibi esse, ubi est ipse: sed Christus adoratur adoratione latriae, ergo & mater eius.

¶ 1. Præter Dam. dicit li. 4. lib. quod honor matris refertur ad filium: sed filius adoratur adoratione latriae, ergo & mater.

¶ 2. Præter Coniunctior est Christo mater eius, quam crux: sed crux adoratur adoratione latriae, ergo & mater Christi est adoratione latriae adoranda.

SED CONTRA est, quod mater Dei est pura creatura, non ergo ei debetur adoratio latriae.

RESPON. Dicendum, quod quia latria soli Deo debetur, nulli creaturae debetur latria, prout creaturam secundum se veneramus. Licet autem creaturae insensibiles, non sint capaces venerationis secundum se ipsas, creatura tamen rationalis est capax venerationis secundum se ipsam. & ideo nulli purae creaturae rationali debetur cultus latriae. Cuius igitur beata Virgo sit pura creatura rationalis, non debetur ei adoratio latriae: sed solum veneratio dulcia, eminentius tamen quam ceteris creaturis, in quantum ipsa est mater Dei, & ideo dicitur quod debetur ei non qualiscumque dulcia, sed hyperdulia.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod matri regis non debetur equalis honor honoris, quod debet regi: Tertia S. Thomae.

Ad hoc dicitur, quod licet venerabilitas secundum se, non distrahatur rationem venerabilitatis, immo est perfectior differentia eius, distrahatur tamen rationem venerabilitatis ratione alterius, ita quod venerabile ratione alterius, distrahatur per venerabile secundum se.

Exemplum, per se subsistere non distrahatur rationem entis, sed est perfectior illius modus, sed distrahatur rationem entis in alio, puta, accidentis. Et ideo cum latria inter creaturas debeat soli venerabili ratione alterius, consequens est quod quodcumque creatum est secundum se venerabile, non sit ratione alterius venerabile latria.

Et si contra hoc infertur, quod distrahatur ista est vera in essentialibus, non autem in accidentalibus coniunctis, qualiter iunguntur duae rationes adorabilitatis, in una persona, respondeatur, quod nos non sumus oppositum, sed respondemus argumento de conditione distrahente.

Ad materiam autem dicimus, cum Auctore in articulo tertio, ad tertium, quod occasio erroris vitanda facit ut rationalis creatura non adoretur, ut imago Dei: & pariter ratione, ut res coniuncta Christo, ne scilicet, motus adorationis sistat in rationali natura secundum se.

Quocirca, sicut personam Christi, non nisi latria veneramus, ad evitandum errorem recurrentium ad Christum, ut puram creaturam, ita personam beatae Virginis sola hyperdulia honoramus, ad evitandum errorem eorum, qui latriam terminarent: ad beatam Virginem secundum se.

Non enim plebs tantum penetraret, ut

N 3 ad-

Ad hoc dicitur, quod licet venerabilitas secundum se, non distrahatur rationem venerabilitatis, immo est perfectior differentia eius, distrahatur tamen rationem venerabilitatis ratione alterius, ita quod venerabile ratione alterius, distrahatur per venerabile secundum se.

Exemplum, per se subsistere non distrahatur rationem entis, sed est perfectior illius modus, sed distrahatur rationem entis in alio, puta, accidentis. Et ideo cum latria inter creaturas debeat soli venerabili ratione alterius, consequens est quod quodcumque creatum est secundum se venerabile, non sit ratione alterius venerabile latria.

Et si contra hoc infertur, quod distrahatur ista est vera in essentialibus, non autem in accidentalibus coniunctis, qualiter iunguntur duae rationes adorabilitatis, in una persona, respondeatur, quod nos non sumus oppositum, sed respondemus argumento de conditione distrahente.

Ad materiam autem dicimus, cum Auctore in articulo tertio, ad tertium, quod occasio erroris vitanda facit ut rationalis creatura non adoretur, ut imago Dei: & pariter ratione, ut res coniuncta Christo, ne scilicet, motus adorationis sistat in rationali natura secundum se.

Quocirca, sicut personam Christi, non nisi latria veneramus, ad evitandum errorem recurrentium ad Christum, ut puram creaturam, ita personam beatae Virginis sola hyperdulia honoramus, ad evitandum errorem eorum, qui latriam terminarent: ad beatam Virginem secundum se. Non enim plebs tantum penetraret, ut

N 3 ad-